

tænkt og forsigtig; men czaren erklærede jo rent ud, at manden var for gammel. Czarens og de russiske troppers ophold på Sjælland er fornøjeligt fremstillet. Myten om, at czaren havde påtænkt at erobre øen, er grundigt aflivet. Til de tidligere behandlinger af de militær-diplomatiske forhandlinger (af Edvard Holm, finnen K. J. Hartman og englænderen J. F. Chance) føjer forfatteren et ikke ringe nyt stof, og hertil knyttes en række oplysninger om både russiske, danske og svenske militære forhold, der hidtil slet ikke har været genstand for undersøgelser.

»Bidrag til den store nordiske Krigs Historie« er i sit anlæg et standardværk, og det foreliggende bind slutter sig nøje til de foregående og har endda betydelige fordele frem for disse. Der er givet en udmærket fæstningstopografisk skildring af Frederikssten. Det norske krigsteater er nøje gennemgået og studeret i marken, og bogen er ledsaget af et velvalgt og smukt udført kortmateriale, der denne gang skyldes oberst O. L. C. Kyhl, der også har deltaget i noget af baggrundsarbejdet med værket. Bogen ledsages af et udførligt navnerregister, derimod savnes et stedregister og tildels et sagregister, som den udførlige indholdsfortegnelse ikke helt erstatter.

Som eneforfatter har generalen yderligere haft den fordel at kunne indføje den sømilitære historie i fremstillingen af begivenhederne, og disse afsnit er ikke blevet forringet ved at være blevet skrevet af en landofficer. Iøvrigt er Tuxens forfatterskab af en sådan art, at man gennemgår dette hans livsværks seneste bind med samme tryghed som de tidligere, der har været præget af ham i højeste grad; thi selv om han så ubetinget lever med i sine skildringer, ejer han dog alderens kølige vurdering og er i besiddelse af en levende retfærdighedssans, der ikke lader det mindste bidrag upåagtet, som hjælper med til forståelsen af en persons handlinger eller en situations udvikling.

Otto Smith.

Under Titlen: *En dansk Storkøbmand fra den glimrende Handelsperiode* har Overretssagfører Johannes Werner udgivet en Levnedsskildring af Chr. Wilh. Duntzfelt. Bogen er ikke alene ypperlig skrevet — og smukt udstyret — men fremdrager et betydeligt utrykt Materiale, som paa mange Maader kaster Lys over Handelsforhold i Aartierne før og efter det 19. Aarhundredes Begyndelse. De store Skibsrederes (foruden Duntzfelts særlig de Conincks) dristige Handelstransaktioner og ofte eventyrlige Livsbane skildres paa Baggrund af en almindelig Fremstilling af

Tidens økonomiske Historie. Schovelins og andre Forfatteres Arbejder og statistiske Opgivelser er benyttet, men paa adskillige Punkter suppleret. I Udenrigsdepartementets Arkiv i Rigsarkivet findes en omfangsrig Samling Akter vedrørende Prisesagerne ved engelske og franske Domstole. Det er Werners væsentligste Fortjeneste, at han har gennemarbejdet store Dele af disse Papirer og derved forøget vort Kendskab til Handelens og Skibsfartens Vilkaar under de store Søkrige. En af de ejendommeligste Episoder — som fik storpolitisk Betydning — var de Conincks Afslutning af den saakaldte bataviske Kontrakt i 1797. Af den engelske Prisedommer Sir William Scott blev Kontraktbeløbet anslaaet til ikke mindre end 19 Mill. Gylden. Desværre oplyser Fremstillingen ikke det afgørende Punkt, om Transaktionen var en legitim Forretning, eller det danske Firma — som Englænderne paastod — en mere eller mindre interesseret Straamand for det hollandsk-indiske Handelsselskab. Dettes Akter, som maa kunne oplyse Forholdet, er ikke bleven inddraget i Undersøgelsen. Ax. L.

Den fra sine Arbejder til Bornholms Historie kendte Læge M. K. Zahrtmann skildrer i *Admiral C. C. Zahrtmann. En Mands og en Slægts Historie* (Kbh. 1927) sin Farbroders Liv. Han indleder med en Oversigt over Slægtens Historie; den stammer fra Tyskland og kom først i 18. Aarh. til Danmark, hvor den foruden Admiralen bl. a. har frembragt Maleren Kr. Zahrtmann og gennem Kvindelinier ladet Egenskaber gaa i Arv til Skuespilleren Phister, Greverne Holstein-Holsteinborg og en Gren af Danne-skiold-Samsøerne. Den har altid været faatallig, og dens Videreførelse beror nu, som to Gange før, paa et enkelt mandligt Individ. Dr. Zahrtmanns Skildring af Farbroderen er væsentlig bygget paa hans efterladte Brevskaber og enkelte andre Slægtspapirer. I en Brevkiste, der indtil 1923 stod paa Holsteinborg, indeholdtes Dagbøger fra 1807—14, Brevvekslingen mellem Admiralen og hans Hustru, hans fra andre modtagne Breve m. m. Dette uhyre Stof er her delvis udnyttet og suppleret med en Del af det andensteds tilgængelige Materiale. Væsentlige Afsnit af Bogen bestaar af Breve dels fra C. C. Zahrtmann selv, dels fra hans Fader, Provsten i Viborg, Ekvipagemester Sigvart Urne Rosenwinge, Ingeniørkaptajn L. Nehus, Svigerfaderen Handelsfyrsten H. C. Donner i Altona, Grønlandsfareren W. A. Graah og Admiral H. G. Garde. Til et Karakterbillede af Treaarskrigens Marineminister giver Bogen rigelige Bidrag. Man lærer ham at kende